LIETUVOS AIDAS

Redakcijos ir administracijos adresas:
Kaunas, Vasario 16 d. g-vė 2 nr.
Telefonai: Vyr. redaktorius ir sekretorius — 26-29 (Vasario 16 d. g. 2 nr.), techn. ir kronikos redaktorius — 20-01 (Miško g. 11, „Spindulio“ spaust.), administracijos — 14-14 (Vasario 16 d. g. 2 nr.) Kalbamos valandos: redakcijos — 11 — 13 val., administracijos — 8 — 14 val.
Nesunaudotų raštų redakcija nesaugoja.

TAUTIŠKOS MINTIES DIENRAŠTIS

Įsteigtas Vilniuje 1917 metais

PRENUMERATA: Lietuvoj metams 50 lt., pusei metų — 25 lt., 1 mėn. — 5 lt.; su pristatymu Kaune — 6 lt., Vokietijoj, Latvijoj, Estijoj metams — 60 lt., pusei metų — 30 lt., 1 mėn. — 6 lt. Kitur užsieniuose met. — 100 lt., pus. met. — 50 lt., mėnesiui 9 litai. SKELBIMAI: petito eilutė skelbimų vietoj — 1 lt., tekste — 1,50 lt., prieš tekstą — 2 lt. 50 ct.
ATSKIRAS NUMERIS 30 CENTŲ.
Už skelbimų ir apmokamų pranešimų turinį redakcija neatsako.

Nr. 180 (961) Kaunas, šeštadienis, 1930 Vytauto Didžiojo metai, rugpiūčio 9 d. V metai

Dėl Kauno miesto sodininkystės

Grįždamas iš ekskursijos po Lietuvą, aš radau „Lietuvos Žiniose“ 162 Nr. (iš š. m. liepos mėn. 19 d.) žinutę, pasirašytą K. M. V. I. B. Minėta žinutė kuri rodos buvo įdėta ir kituose laikraščiuose, liečia Kauno miesto sodininkystės statomą oranžeriją. Šitos statybos reikalingumą jau nušvietė „Lietuvos Aide“ gerb. profesorius T. Ivanauskas, kurio kompetentiškumas ir aukštas šioje srity prityrimas yra žinomas Lietuvos visuomenei. Bet kadangi aukščiau minėta žinutė „Lietuvos Žiniose“ kalba apie prof. Ivanausko straipsnį, kaipo apie protestą iš užinteresuotų žmonių pusės, tai ir aš šiuo svarbiu reikalu laikau savo pareiga pasakyti savo nuomonę apie Kauno miesto sodininkystę, bet jau kaipo neužinteresuotas asmuo. Kad tas klausimas mano kompetencijai nėra svetimas, aš turiu pasisakyti, kad sodininkystės srity irgi daug ka esu matęs, tarpininkavęs tarptautiniuose sodininkystės kongresuose, buvau pakviestas į tarptautinę sodininkystės parodą Paryžiuje, kaipo ekspertas membre de Jury ir kt. Tokiu būdu turėjęs daug progos sulyginti Kauno sodus su užsienių miestų ir miestelių sodais. To išvadoje pirmiausia turiu pasakyti, kad Kaune nėra jokio plano sodų sutvarkyme. Visuose didesniuose miestuose, nekalbant jau apie sostines, yra tendencija sutvarkyti didesnius liaudies ir sporto parkus, kadangi **parkai tat yra miesto plaučiai.** Dažniausiai tokie parkai yra sutvarkyti aukštesnėse priemiesčio vietose, ant tvirtovių volų ir bastionų, pavyzdžiui, Vienoje, Varšuvoje, Karaliaučiuje ir daugely kitų. Kauno miestas šituo atžvilgiu dar nieko nedaro. Vytauto ąžuolynas vra išganytas ir jau nyksta... Vieninteliai gamta nepaprastai turtingo Kauno sodeliai yra šie: sodelis prieš buvusį paštą Laisvės alėjoj ir miesto sodelis palei teatrą... O kokių puikių ir visai moderniškų parkų mes galėtume turėti Vytauto ąžuolvne ir Mickevičiaus slėny! Kokių puikių visuomenės aikščių galėjome sutvarkyti ant buvusios tvirtovės volų aplink Kauną, pradedant nuo Nerio pusės per VII ir VI fortus iki Nemuno, paskui, nuo Aleksoto iki pat Nemuno palei gelžkelį ir Napoleono kalną.

To nėra, nes Kauno gyventojai, matyti, įdomaujasi tiktai reališkais dalykais, būtent visus sodams ir parkams tinkamus plotus pasiskubino ir skubinasi padalinti sklypais arba išganyti, o paskui kai kurie sklypų savininkai, pardavę savo nekilnojamą, gauna lėšų i Braziliją išvažiuoti. Gerai dar, kad nors Vytauto Didžiojo Universiteto Botanikos Sodas nors per vargą, bet sunaudojo kai kurią tvirtovės volų dalį.

Antras dalykas yra pats sodų apželdinimas pačiame mieste, būtent, Kauno miesto sodo, sodelio prieš buv. paštą, Nepriklausomybės aikštėje, sodelio palei įgulos bažnyčią, Laisvės alėjos gale, palei vartus į Vytauto kalną įeinant ir kt. Galų gale Laisvės alėjos ir kitų gatvių ir alėjų apželdinimas.

Man dar neteko niekur matyti miesto, kurio apželdinimas darytų tokį, galima sakyti, skurdų ir beskonį įspūdį, kaip Kauno mieste. Dabar kilimo rabatkos, kurių yra daug Kaune, pavyzdžiui, Nepriklausomybės aikštėje, visai išėjo iš mados, jų dabar niekur nedaro. Vietoje rabatkų, sudarytų iš daugelio įvairių spalvų, daromi kilimai viena arba mažai spalvų, pavyzdžiui, iš raudonų pelargonijų su bordiurais iš kitų gėlių ir t. t. Bet tiek to, tiktai skriaudu, kad ir spalvų kombinacija Kauno rabatkose neišlaiko jokios kritikos, nes matyti Kauno apželdinimo meisteriui apie spalvų derinimo teorija dar neteko girdėti. Matyti, kad Kauno miesto sodininkas stengiasi išrinkti iš tam tikrų vadovėlių labai daug gražių piešinių rabatkoms, bet visai nežino, kaip reikia jas apsodinti, tą silpniausiai atliktą techninį darbą liudija mums visos Kauno gėlelės. Kas link pačių gėlių išauginimo, tai aš dar niekur nemačiau tokių blogių našlaičių arba neužmirštuolių, kaip Nepriklausomybės aikštės rabatkose. Taipogi labai negražu įspūdį sudaro ir kukurūzai, kurie kasmet auga Kauno rabatkose. Argi iš tikrųjų negalima juos pakeisti kitais, tam reikalui atitinkamais augalais, pavyzdžiui, Cannomis arba Dracenomis? Žinoma, šitą Kauno miesto apželdinimo apsileidimą ir nekompetencijos išdavas dalyko kaltininkas aiškina lėšų stoka miesto Valdyboje. Ligšiol ir aš buvau tokios pat nuomon., bet, pasirodo, klydau. Nes iš tiesų, jeigu galima išleisti liuksusinei oranžerijai statyti 180.000 litų plius dar išlaidos pačiai statybai ir žemės darbams, jeigu galima statyti palmių skyrių ir Victoria regia baseiną tat reiškia, Kauno miestas turi labai didelį pinigų perteklių ir tada yra visai neleistinas dalykas taip apleisti sodus ir parkus, kaip dabar apleisti. Mano nuomone, pirma turėkite gerą sodą ir parką ir tik paskui statykite palminę, liuksusinius šiltnamius, bet visgi atsižvelgiant į esamą sodų plotą ir ne atvirkščiai. Tąda jūs negirdėsite „protestų“ nei iš kompetentingų nei iš „užinteresuotų“ žmonių pusės.

Einant K. M. V. pranešimu, įdėtu „Lietuvos Žiniose“ 162 Nr. aš pasakyčiau, kad nežinau, kiek perka gėlių Kauno miesto sodininkystė iš privačių įstaigų, bet aš žinau, kad miesto sodininkystė jau dabar veda plačią prekybą augalais ir nori tą prekybą praplėsti savo naujose oranžerijose. Taipogi man rodos, kad daug kas mūsų miesto tėvų dar nežino tikro naujų oranžerijų statybos užpakalinių minčių.

Prof. K. Regelis.

Vokiečių nuomonė apie Moscickio kelionę į Estiją

Lenkų prezidentas Mosciskis išvyko vakar specialiu tarukiniu į Gdynę. Vakare išplaukė iš čia garlaiviu „Polonija“, penkių minininkų lydimas, į Estiją. Talinan atplaukė šį rytą 10 valandą. „Berl. Tagebl.“ šia proga rašo:

„Lyg atsakydamas į estų valstybės galvos Strandmano kelionę Varšuvon, šiuo tarpu lenkų prezidentas Moscickis vyksta į Taliną. Šia proga reikia prisiminti, kad Estijos kaimynai į Strandmano kelionę Varšuvon žiūrėjo nedraugiškai. Latvija, Estijos sąjungininkė, smarkiai išsižeidė, kad apie Strandmano lankymąsi Varšuvon jai nieko nebuvo pranešta ir įžiūrėjo, kad daromas tuo estų politikoje šuolis į šalį. Kaunas pyko dėl iškilmingo estų vyriausybės galvos priėmimo Vilniuje. Suomiai kalbėjo apmaudingai apie tuolaikinį lenkų diplomatijos Pabaltijy aktyvumą. O kad sovietų spauda išvadino Estiją Lenkijos žvalgu ir vasalu, tai jau savaime suprantama.

Jeigu šios Strandmano kelionės kaip aukštosios politinės akcijos įvertinimas ir buvo perdėtas, tai vis tik momentas ir atsilankymo aplinkybės kiekvienu atsitikimu buvo įsidėmėtinai netikslūs ir papildomieji Lenkijos bei Estijos užsienių reikalų ministerių paaiškinimai — neva esąs tai tik draugiškas vizitas, neturįs nei kokio nors politinio charakterio, — buvo suvėluoti.

„Berliner Tageblatt“ mano, kad dabartinė Lenkijos prezidento kelionė į Estiją buvo jokiu būdu neišvengiama. Laikraštis pastebi, jog ji neabejotinai gali iššaukti Estijos kaimynų tarpe vėl nepasitenkinimo, kuris buvo pasireiškęs vykstant Strandmanui į Lenkiją.

„Lenkų ir estų spauda, — rašo toliau „Berl. Tagebl.“ — pabrėžia, jog lenkų valstybės prezidento kelionė į Estiją neturinti jokių politinių tikslų, taip pat, jog jokie ypatingi pasitarimai šių dienų valstybių galvų tarpe nesą numatomi. Santykiai tarp Lenkijos ir Estijos esą beveik kiekvienu atžvilgiu atatinkamomis sutartimis nustatyti. Atsilankymas politinės reikšmės galįs įgauti vien tik tuo atsitikimu, jei lenkai pabandytų pabrėžti, kaip labai Pabaltijo valstybių absoliutus savarankumas yra būtinai reikalingas ir kaip labai šios valstybės trokšta specifinės jėgos padidėjimo. Kad atsilankymas neturis militarinio charakterio, galima esą spręsti ir iš to, jog prezidento palydovų tarpe nesą nei vieno karišklo.

Prezidentą lydi užsienio reikalų ministeris Zaleskis, privatinės prezidento kanceliarijos šefas Lisevičius, jo pavaduotojas Moscickis (prezidento sūnus), Pabaltijo skyriaus vedėjas Holuvko ir protokolo šefas grafas Romeris. Estų flotilija pasitiks lenkus ties Baltijos uostu. Čia estų vyriausybės galva pereis į laivą, kuriuo plaukia Moscickis ir jį pasveikins. Talino uoste svečią priims vyriausybės ir seimo atstovai. Manoma, kad prezidentas apsigyvens dar Petro Didžiojo pastatytoje Katerinos pilyje“.

Tuo tarpu 3-is korpusas susitelkė Garliavoje, tarp Kauno ir Kazlų Rūdos pozicijų.

Kazlų Rūdos pozicijas užėmė vienas Maskvos dragūnų pulkas ir viena batarėja, pulkininko Biskupskio vadovaujama, o gener. Leontovičiaus kavalerija išvyko iš Šakių į Kalvariją, kur turėjo sutūrėti žygiuojanti prieša į Suvalkus.

Kaip jis atliko savo uždavinį, matyti iš 20-jo korpuso likimo...

Tuo tarpu vokiečių planai ėmė po truputį aiškėti. Maskvos leib-dragūnų pulkas, kuris laikė užėmęs sustiprintas Kazlų Rūdos 15 varstų ilgumo pozicijas, sėdėjo savo apkasuose visai ramiai. Vokiečiai jiems nesirodė. Mūsų slaptosios žvalgybos agentai mums pranešė, kad priešas, užėmęs Pilviškius, susprogdino geležinkelio tiltą per Šešupę Kauno Virbalio linijoje. Buvo aišku, kad visą dėmesį ir visas jėgas vokiečiai yra nukreipę į pietus, į Suvalkų Gardino rajoną, kur vystėsi 20-jo korpuso drama ir kur vyko mūsų sustiprinti rezervai, todėl didesnių operacijų, bent artimiausiu laiku, prieš tvirtovę nebuvo reikalo laukti.

Priešingai, visos aplinkybės rodė, jog reikalinga suduoti smūgis Mariampolės Virbalio kryptimi ir sumušti tas nedideles atsparas, kurios buvo išstatytas prieš Kauną, kad tuo būdu, puolant priešą iš užpakalio, padėti mūsų kariuomenei Suvalkų Gardino rajone.

Kariuomenės tam reikalui buvo, bet nebuvo svarbiausiojo — pasiryžimo.

Tvirtovės komendantas sumanė pasinaudoti patogiai susidėjusiomis aplinkybėmis ir paimti į savo rankas svarbią Kazlų Rūdos poziciją. Šiam reikalui buvo panaudota neseniai atvykusi į Kauną 68-os divizijos brigada, viena iš esamų tvirtovėje atsarginių brigada ir dar 51-as Dono kazokų pulkas. Šiuos pulkus komendantas pasiuntė pirmyn ir, vokiečių nekliudomas, užėmė Kazlų Rūdos pozicijas, pakeisdamas leib-dragūnų Maskvos pulką. Tuo būdu susidarė Kazlų Rūdos būrys, kurio viršininku buvo paskirtas laikinai einas brigados vado pareigas pulkininkas Aleksandrovas, o štabo viršininku — aš.

3-is korpusas, kuris jau stovėjo Prienuose prie Nemuno į pietus nuo Kauno, priėjo į priekį ir įsitvirtino kairiojoje mūsų būrio pusėje.

Įspūdis nuo taip netikėto ir staigaus X-ios armijos pralaimėjimo, kada buvo pražudytas visas korpusas ir nustota daugybė kariško turto, buvo taip didelis, kad sujudino visą Rusiją.

Sako, vyriausiasis vadas, did. kun. Nikolai Nikolajevič, sužinojęs apie tą smūgį, draskėsi ir mėtėsi kaip pablūdęs.

Armijos vadas gener. Siversas ir jo štabo viršininkas generolas baronas Budbergas, nelaimei turėdami vokiškas pavardes, buvo tuojau pašalinti nuo vietų. Slaptai Kaune kalbėta, kad jie būsią atiduoti karo lauko teismui būk tai už išdavimą.

Iš tikrųjų, kai po truputį ėmė dalykų būklė aiškėti, tai visiems tapo aišku, kad X-ios armijos nepasisekimai įvyko dėl daugybės iš mūsų pusės klaidų, o ne dėl didesnių priešo jėgų.

Ir vėl užkeiktas žodis „išdavimas“ praskambėjo po visą Rusiją. Visuose užkampiuose ėmė plepėti, perduodant „nuostabias“ naujienas, apie kažkokius šnipus, tarnaujančius armijų vadų štabuose, lekiojančius aeroplanais ir turinčius visur savo radio stotis.

Visuomenės nuomonė reikalavo nubausti „šnipus“, ir jei jų negalėjo rasti, tai reikėjo pramanyti.

II.

Vieną kartą, vasario mėnesio pradžioje, kada aš atvykau į Kauną iš Ąžuolų Būdos (Butkos), kur buvo tada Kazlų Rūdos pozicijų štabas, tvirtovės štabe man pasakė, kad į Kauną yra atvykęs iš X-ios armijos štabo kažkoks papulkininkas Mesojiedovas, kuriam esą pavestos Kaune svarbios pareigos žvalgybos srityje, būtent jis siuntinėsiąs vokiečiams naudotis mūsų šnipus. Būdamas su pranešimu pas tvirtovės štabo viršininką, aš sužinojau, kad papulk. Mesojiedovas, atsiųstas čionai į tvirtovę, yra tas pats asmuo, apie kurį taip daug kalbėta 1910 ir 1911 metais Valstybės Dūmoje, kurį A. I. Gučkovas tiesiog kaltino šnipinėjimu Vokietijos naudai ir nurodinėjo turint jį ryšių su krašto apsaugos ministeriu generolu Suchomlinovu.

Generolas Burkovskis paaiškino man, kad dėl to kaltinimo ir sukelto Gučkovo triukšmo Mesojiedovas, tada žandarų rotmistras, turėjęs išeiti į atsargą, bet vėliau pilnai paaiškėjęs jo nekaltumas; ryšių turėjęs su generolu Suchomlinovu tik dėl to, kad Mesojiedovas, kaip buvęs žandarų valdybos viršininkas Virbalio pasienio stotyje, padėdavęs pon. Suchomlinovienei, dažnai važinėjančiai į užsienį ir visada grįžtančiai iš tenai su didelėmis skryniomis tualėtų, už kuriuos muitas labai brangini būtų atsiėjęs. Kai dėl gandų, kad Mesojiedovas būk lankęs imperatorių Vilhelmą II, jam bemedžiojant Romintėnų pilyje, netoli esančioj nuo Virbalio, tai generolas Burkovskis nereiškė jiems didelės svarbos ir netgi pašiepdamas kalbėjo, kad šnipo padėtis dar neduodanti teisės, jei ir taip būtų, lankytis imperatoriaus rūmuose.

Kelioms dienoms praslinkus ir vėl atvykus man į Kauną, buvau pakviestas pietauti pas vieną štabe tarnaujantį, papulkininką Š. Tarp pakviestųjų svečių buvo ir Mesojiedovas, su kuriuo aš tada ir susipažinau.

Pietūs buvo puikūs, nuo gėrimų stalai lūžo. Mesojiedovas pasirodė linksmas ir nekvailas žmogus. Veikiai ėmė visoms kalboms vadovauti ir išlaikė tą vadovybę iki pat pietų pabaigos.

Jis daug pasakojo apie savo žvalgybos pasisekimus ir apie tai, kaip nekartą įspėjo X-os armijos štabą, kad vokiečiai didesnį smūgį taiką dešiniajam sparnui, o ne kairiajam, kaip manęs Siversas ir Budbergas, laikydami rezervus kairiajame sparne. Nepaklausę Mesojiedovo, ir išėjo blogai.